

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΡΕΟΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

Σύναξη Νέων και Φοιτητών

Θεατρική Ομάδα

ΓΙΩΡΓΗ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ

Αρκάδι

ΚΑΣΤΡΟ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ - ΒΩΜΟΣ ΘΥΣΙΑΣ

9η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1866, ΩΡΑ 9η

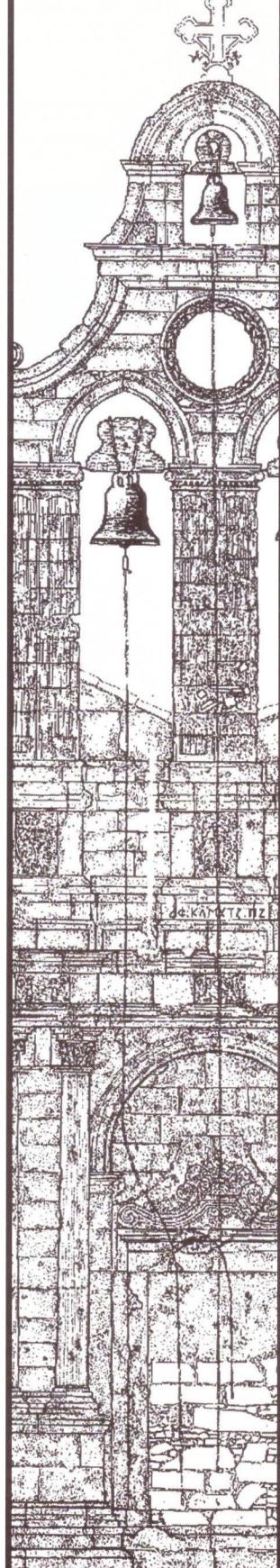
Τραγωδία βασισμένη στην ιστορική
και δημοτική παράδοση της Κρήτης

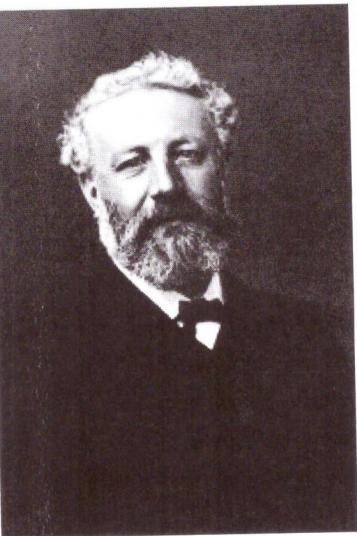
ΡΕΟΥΜΝΟ 2016

Το Αρκάδι

στα μάτια των θαύμων της γης

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΑΡΚΑΔΙΟΥ δεν περιορίστηκε στα όρια του ελληνικού έθνους, αυτό είναι πασίγνωστο. Βλέποντας ποια τραγική μοίρα επέλεξαν κάποιοι Έλληνες για να μείνουν ελεύθεροι, οι λοιποί λαοί εντυπωσιάστηκαν. Ένιωσαν κάπου το πρόβλημα της Κρήτης και δικό τους και προσπάθησαν για μια ουσιαστική παρέμβαση στο Κρητικό Ζήτημα. Αρχικά κινητοποιήθηκαν, όπως ήταν φυσικό, ποιητές και λόγιοι, οι πλέον εναίσθητοι. Αργότερα οι πολιτικοί και τελικά οι κυβερνήσεις. Με την παρέμβασή τους αυτή τάραξαν τα λιμνάζοντα ύδατα της δυσκίνητης διπλωματίας και κατέστησαν επιτακτική την ανάγκη πιο δυναμικής παρέμβασης. Ας θυμηθούμε εδώ και το 1821. Μετά επτά χρόνια ένοπλου αγώνα και ποταμούς αίματος και θυσιών, δέήσε η ευρωπαϊκή διπλωματία να επέμβει και να φτάσουμε στο Ναβαρίνο το 1827 και στο ανεξάρτητο κρατίδιο το 1832! Και το Αρκάδι, μετά τριάντα ένα χρόνια από τη μαρτυρική θυσία του, έδωσε τον εύοσμο καρπό της λευτεριάς το 1898, όπως ήδη περιγράψαμε. Στο παρόν κεφάλαιο θα κάνουμε μια ενδεικτική αναφορά σε παρεμβάσεις λογίων και πολιτικών της Υφηλίου για την Κρήτη, που έγιναν με βασική αφορμή το Ολοκαύτωμα!

Θα φέρουμε σε πέρας την αναφορά μας στη διεθνή ακτινοβολία του Αρκαδίου με τον **Ιούλιο Βερν** (Jules Verne, 1828-1905). Ο ίδιος δεν έχει ανάγκη από ιδιαίτερες συστάσεις. Γάλλος μυθιστοριογράφος, ποιητής και θεατρικός συγγραφέας, ιδιαίτερα γνωστός για τα περιπετειώδη μυθιστορήματά του, πατέρας του ουτοπικού μυθιστορήματος και της επιστημονικής φαντασίας. Ο Βερν έγραψε για αεροπορικά και διαστημικά ταξίδια πριν εφευρεθούν πρακτικά τα αεροπλάνα και πριν επινοηθούν τα μέσα ενός διαστημικού ταξιδιού. Είναι ο προφήτης συγγραφέας του 19ου αιώνα, μια και πολλά από τα γραφόμενά του υλοποιήθηκαν τον 20ό! Όλοι μας, κάποτε στην εφηβεία μας, περάσαμε κάποιες μέρες μ' ένα βιβλίο του στο χέρι.

Στην παρούσα μελέτη μας θ' αποκαλύψουμε μια πτυχή του έργου του, που δείχνει ότι το Αρκαδικό Δράμα δεν άφησε ούτε αυτόν αδιάφορο και ανεπηρέαστο. Στο πασίγνωστο και ιδιαίτερα δημοφιλές έργο του 20.000 λεύγες κάτω από τις θάλασσες, που δημοσίευσε το 1870, τέσσερα χρόνια μετά την τραγωδία του Αρκαδίου, υπάρχει ένα σημαντικό επεισόδιο! Για πρώτη φορά δε επισημαίνεται και κατατίθεται από εμάς σε σχετική με το Αρκάδι βιβλιογραφία!

Κεντρικό πρόσωπο του μυθιστορήματος είναι, ως γνωστόν, ο πλοιάρχος Νέμο, μια έντονη προσωπικότητα που θυμίζει επαναστάτη ή και αναρχικό, απογοητευμένο από τους ανθρώπους και τις εξουσίες όλων των κρατών της γης. Μ' ένα ηλεκτροκίνητο υποβρύχιο που ναυπήγησε ο ίδιος, τον περίφημο «Ναυτίλο», περιφέρεται στις

θάλασσες όλου του κόσμου! Παράλληλα, γίνεται προστάτης και βοηθός κάθε καταπιεζόμενου λαού! Καθώς ο «Ναυτίλος» διασχίζει τα νερά της Μεσογείου, κοντά στην επαναστατημένη Κρήτη, ο Νέμο προσφέρει σε έναν Έλληνα δύτη ένα κιβώτιο γεμάτο με ράβδους χρυσού, που είχε αλιεύσει από βυθισμένα ναυάγια ανά τον κόσμο, για τις ανάγκες της Επανάστασης!

Θα παρακολουθήσουμε μερικά αποσπάσματα του έργου σε μετάφραση Γεωργίας Δεληγιάννη και Κώστα Αναστασιάδη. Βασικός αφηγητής στο μυθιστόρημα είναι ο ωκεανολόγος καθηγητής Αρονάξ, που τυχαίνει αιχμάλωτος και ταυτόχρονα φιλοξενούμενος του Νέμο στο υποβρύχιο. Να εξομολογηθούμε δε στους αγαπητούς αναγνώστες μας, ότι όταν πρωτοδιαβάσαμε το έργο στην εφηβεία μας, συγκινηθήκαμε μέχρι δακρύων...

Την άλλη μέρα, 14 Φεβρουαρίου, αποφάσισα να διαθέσω μερικές ώρες για να μελετήσω τα ψάρια που υπάρχουν σ' αυτό το αρχιπέλαγος. Άλλα δεν ξέρω για ποιο λόγο, τα φύλλα έμειναν ερμητικά κλειστά. Όταν ήρθε η ώρα να πάρουν τη θέση του Ναυτίλου, παρατήρησα πως τραβούσε για το Ηράκλειο της Κρήτης. Τη στιγμή που είχα μπαρκάρει στο «Αβραάμ Λίνκολν», το νησί αυτό είχε πριν από λίγο ξεσηκωθεί σαν ένας άνθρωπος για να τινάξει τον τουρκικό δεσποτισμό. Δεν ήξερα όμως καθόλου τι είχε γίνει η επανάσταση αυτή. Και, φυσικά, δεν περίμενα να μάθω την τύχη της από τον πλοίαρχο Νέμο, που δεν είχε καμιά επικοινωνία με τη στεριά.

Δεν έκανα λοιπόν καμιά κουβέντα γι' αυτό το περιστατικό το βράδυ που βρέθηκα μόνος, μαζί μ' αυτόν στο σαλόνι. Ο πλοίαρχος Νέμο μου φαινόταν σιωπηλός, απορροφημένος από τις σκέψεις του. Υστερα, αντίθετα από τις συνήθειές του, πρόσταξε ν' ανοίξουν τα δυο φύλλα του σαλονιού. Πηγανοερχόταν πότε στο ένα, πότε στο άλλο, παρατηρώντας με προσοχή τον όγκο του νερού.

Για ποιο σκοπό τάχα; Δεν μπορούσα να καταλάβω.

Μα έξαφνα μέσ' από τα νερά πρόβαλε ένας άνθρωπος, ένας βουτηχτής. Είχε δεμένο στη ζώνη του ένα πέτσινο σακούλι. Ήταν άνθρωπος ζωντανός. Κολυμπούσε με δύναμη και κάθε τόσο χανόταν, για ν' ανεβεί στον αφρό να ανασάνει και πάλι ξαναβουτούσε. Γύρισα κι είδα ταραγμένος τον πλοίαρχο Νέμο.

«Ένας άνθρωπος! Ένας ναυαγός!» φώναξα! «Πρέπει να τον σώσουμε, κάνοντας κάθε θυσία.»

Ο καπετάνιος δεν αποκρίθηκε παρά ήρθε και στάθηκε στο τζάμι. Ο άνθρωπος είχε ζυγώσει και μας κοίταξε με το πρόσωπο κολλημένο στο τζάμι. Βαθύ στάθηκε τότε το ξάφνιασμά μου. Ο πλοίαρχος Νέμο του έκανε νόημα. Ο βουτη-

χτής του αποκρίθηκε με το χέρι, ανέβηκε μεμιάς στην επιφάνεια της θάλασσας και δεν ξαναφάνηκε πια.

«Μην ανησυχείς», μου είπε ο καπετάνιος. «Είναι ο Νικόλας, από τον Κάβο Μαλιά, ο Πέσκος με τ' όνομα. Είναι πολύ γνωστός σ' όλες τις Κυκλαδες. Τολμηρός βουτηχτής. Το νερό είναι το στοιχείο του. Ζει πιο πολύ στη θάλασσα παρά στη στεριά, πηγαίνοντας αδιάκοπα από το 'να νησί στ' άλλο, μέχρι την Κρήτη.»

«Τον γνωρίζεται, καπετάνιο;»

«Και γιατί όχι, κύριε Αρονάξ;»

Με τα λόγια τούτα ο πλοίαρχος Νέμο πήγε κοντά σ' ένα έπιπλο τοποθετημένο στο αριστερό φύλλο του σαλονιού. Κοντά σ' αυτό το έπιπλο είδα ένα χρηματοκιβώτιο με σιδερένια τσέρκια. Στο καπάκι του είχε μπρούντζινη πλάκα με το μονόγραμμα του Ναυτίλου και το ρητό «Κινητό σε Κινητό.»

Ο καπετάνιος έλεγες και δεν ήξερε πως ήμουν μπροστά. Άνοιξε το έπιπλο που είχε μέσα πολλές ράβδους χρυσάφι.

Από πού τάχα να 'χε έρθει τόσο πολύτιμο μέταλλο; Ήταν τεράστιο ποσό. Από πού μάζευε ο καπετάνιος τούτο το χρυσάφι; Τι λογάριαζε να το κάνει;

Δεν έβγαλα τσιμουδιά. Κοίταξα μόνο. Ο πλοίαρχος Νέμο πήρε ένα-ένα τα χρυσά ραβδιά και τα έβαλε μεθοδικά μέσα στο χρηματοκιβώτιο. Το γέμισε ως πάνω. Έκανα ένα λογαριασμό και βρήκα πως χωρούσε πάνω από χίλια κιλά χρυσάφι, δηλαδή πέντε εκατομμύρια φράγκα.

Ο καπετάνιος έκλεισε γερά το χρηματοκιβώτιο κι έγραψε πάνω στο καπάκι μια διεύθυνση στα νεοελληνικά.

Μετά, πίεσε ένα κουμπί, που το σύρμα του επικοινωνούσε με το πόστο του πληρώματος. Τέσσερις ναύτες παρουσιάστηκαν. Έσπρωξαν με κόπο το χρηματοκιβώτιο έξω απ' το σαλόνι. Μετά, τους άκουσα να τ' ανεβάζουν με παλάγκο στη σιδερένια σκάλα.

Την ίδια στιγμή, ο πλοίαρχος Νέμο γύρισε και μου είπε:

«Λοιπόν, κύριε καθηγητά;»

«Μα, δεν έλεγα τίποτα, καπετάνιε.»

«Τότε, να μου επιτρέψεις να σε καληνυχτίσω.»

Ξαναγύρισα στην κάμαρά μου πολύ απορημένος. Κι αυτό το καταλαβαίνετε. Του κάκου πάσχισα να κοιμηθώ. Έψαχνα να βρω κάποια σχέση ανάμεσα στην εμφάνιση του βουτηχτή και στο γεμάτο χρυσάφι χρηματοκιβώτιο. Σε λίγο άκουσα τον Ναυτίλο να μποτσάρει και να σκαμπανεβάζει, ανεβαίνοντας στον αφρό. Μετά, άκουσα βήματα στο κατάστρωμα. Κατάλαβα πως ξεκαπό-

ναραν τη βάρκα, την έριχναν στη θάλασσα. Αυτή χτύπησε για μια στιγμή στα γοφιά του Ναυτίλου και κάθε θόρυβος έπαψε.

Σε δυο ώρες, ο ίδιος θόρυβος, το ίδιο πάει κι έλα. Η βάρκα ανασύρθηκε πάνω, στερεώθηκε πάλι στο καπόνι της κι ο Ναυτίλος ξαναβούτηξε στα βαθιά. Έτσι λοιπόν, εκείνα τα εκατομμύρια είχαν μεταφερθεί στον προορισμό τους. Πού άραγε; Με ποιον είχε σχέσεις ο πλοιάρχος Νέμο;

Την άλλη μέρα, διηγήθηκα στο Σύμβουλο και στον Καναδέζο τα περιστατικά που είχαν γίνει τη νύχτα. Η περιέργειά μου ήταν κεντρισμένη στο έπακρο. Μα και οι σύντροφοι μου δεν απόρησαν λιγότερο από μένα.

«Μα πού τα βρήκε τούτα τα εκατομμύρια;»

.....
Κι ο πλοιάρχος Νέμο με ρώτησε με χαμόγελο:

«Το ήξερες, κύριε καθηγητά, πως η θάλασσα κλείνει μέσα της τόσο πλούτο;»

«Ηξερα πως λογαριάζουν για δυο εκατομμύρια τόνους το χρήμα που έχει πέσει στα νερά της.»

«Βέβαια. Μα για να βγει όλος αυτός ο πλούτος, τα έξοδα θα είναι περισσότερα από τα κέρδη. Εγώ δεν έχω παρά να μαζέψω όσα έχασαν οι άνθρωποι. Κι όχι μονάχα εδώ, στον κόλπο του Βίγκο, μα και σε χίλια δυο άλλα θέατρα με ναυάγια. Τη θέση τους την έχω σημαδέψει στο χάρτη μου. Καταλαβαίνεις λοιπόν πως είμαι δισεκατομμυριούχος;»

«Το καταλαβαίνω, πλοιάρχε. Να μου επιτρέψεις, όμως, να σου πω κάτι.

.....
Αυτά τα πλούτη θα μείνουν πάντα άγονα.»

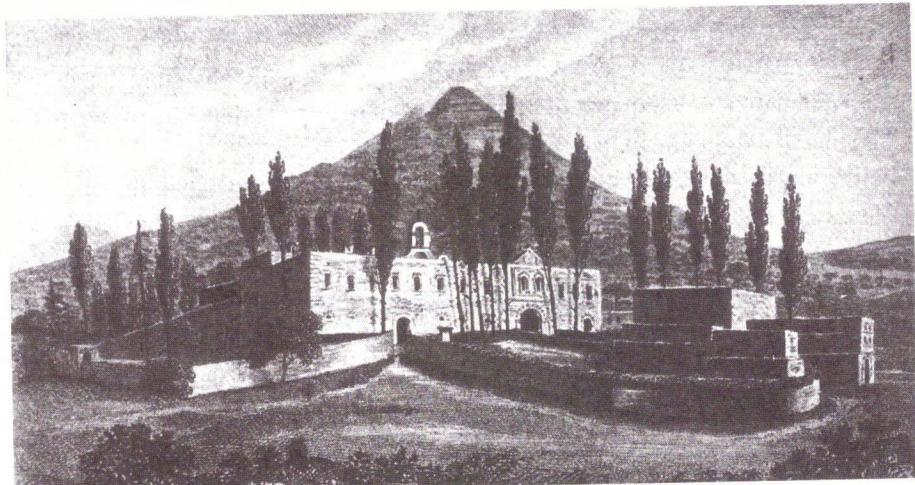
Ακόμα δεν απόσωσα τα λόγια μου και μετάνιωσα. Κατάλαβα πως είχα πληγώσει τον πλοιάρχο Νέμο.

«Άγονα!» μου πέταξε ζωηρά. «Θαρρείς λοιπόν, κύριε, πως αυτά τα πλούτη πάνε χαμένα, γιατί τα μαζεύω εγώ; Για το ατομικό συμφέρον θαρρείς πως παιδεύομαι να μαζέψω αυτούς τους θησαυρούς; Νομίζεις ότι δεν ξέρω πως υπάρχουν πλάσματα πονεμένα, φυλές που καταδυναστεύονται στη γη, δυστυχισμένοι που χρειάζονται ανακούφιση, θύματα που πρέπει να πάρω εκδίκηση για χάρη τους; Δεν καταλαβαίνεις;»

Ο πλοιάρχος Νέμο δαχγκώθηκε, μετανιωμένος που είχε πει τόσα πολλά. Μα εγώ είχα καταλάβει. Όποιες κι αν είχαν σταθεί οι αιτίες, που τον είχαν σπρώξει ν' αναζητήσει την ανεξαρτησία στα βάθη των θαλασσών, αυτός είχε μείνει άνθρωπος, πριν από όλα! Κι ένιωσα τότε για ποιον ήταν προορισμένα εκεί-

να τα εκατομμύρια που έστειλε ο πλοίαρχος Νέμο, τότε που ο Ναυτίλος ταξίδευε στα νερά της επαναστατημένης Κρήτης!

Ολοκληρώνοντας, να πούμε ότι ένα συμπέρασμα βγαίνει αβίαστα απ' όλα τα παραπάνω: επειδή Νέμο και «Ναυτίλος» δεν υπήρξαν ποτέ αλλά τυγχάνουν νοητικές εποπτείες, με συγκίνηση διαπιστώνουμε ότι η λάμψη του Ολοκαυτώματος μπήκε ακόμα και μέσα στο σπίτι του Βερν και φώτισε το γραφείο του!

Παλιά χαλκογραφία του Αρκαδίου. Η δυτική πύλη της Μονής και αριστερά της το πορτάκι.